

NORDRE ØYEREN FUGLESTASJON

noef@noef.no

Saksbehandler, innvalgstelefon

Gunnar Bjar, 69247120

Dette brevet er fra Statsforvalteren som
frem til 31.12.2020 het Fylkesmannen

Tillatelse til ringmerking av fugl og rydding av nettgater på Årnestangen i Nordre Øyeren naturreservat

Statsforvalteren gir dispensasjon fra verneforskriften for Nordre Øyeren naturreservat for fangst av fugl for ringmerking på Årnestangen. Det gis også tillatelse til rydding av nettgater og utplassering av nett, men før ryddingen begynner, må fuglestasjonen sende et kart som viser ønsket konkret plassering av gatene, og dette skal godkjennes av Statsforvalteren. Dispensasjonen gis for 2021. Det vil senere kunne være aktuelt å gi flerårige tillatelser.

Bakgrunn for saken

Vi viser til deres søknad datert 18.11.2020. Det er søkt om tillatelse til rydding av nettgater og utplassering av fangstnett, og til fangst av fugl for ringmerking på Årnestangen i Nordre Øyeren naturreservat.

Utdrag fra søknaden:

«Nordre Øyeren Fuglestasjon (NØF) ble stiftet i 1973, men noen av stasjonens opprinnelige medlemmer hadde startet med feltaktivitet i området allerede i 1968. Ringmerkingen av fugler startet allerede i NØF's første år og det ble satset mye på ringmerking i årene 1973 – 1975. Det var liten aktivitet fram til perioden 1981 – 1984 da det igjen ble satset på ringmerking. I disse årene ble det merket på Sniksand og Rossholmen, på eiendommer tilhørende det som den gang var Fet kommune. Etter denne perioden ble det gjennomført sporadisk ringmerking fram til 1987. I NØF sin tid i Burvegen ble det i årene 2004 – 2020 også merket fugl på eiendommen her. Det totale antallet fugl merket av NØF er oppe i 15983.

I 2020 fikk NØF som kjent mulighet til å kjøpe hyttene på Årnestangen. Dette ble etter hvert en realitet og etter å ha kommet vekk fra vår noe bortgjemte tilværelse i Burvegen til hyttene på Årnestangen, har det oppstått en ny giv og optimisme blant foreningens medlemmer. Denne energien håper vi å kunne omsette i flere nyttige arbeidsoppgaver og prosjekter, deriblant ringmerking. Selv om hyttene på Årnestangen bare ligger drøye 800 m i luftlinje fra den gamle hytta i Burvegen er fuglelivet ganske annerledes her: både artsmangfoldet og antall fugl er mange ganger høyere på Årnestangen. Med de muligheter denne lokaliteten har for å overvåke trekkende småfugl, vil det igjen være interessant å starte opp med en mer regelmessig ringmerkingsaktivitet.

Det vil i første omgang være interessant å teste ut noen utvalgte områder innerst på Årnestangen for å se hvor det kan være verdt å satse videre. Disse lokalitetene (A-D) ligger i tilknytning til eller innen rimelig avstand fra hyttene (se vedlagt kart). Hvis søknaden blir innvilget, er planen å starte opp med merking allerede i februar/mars og la den løpe gjennom resten av året, men med hovedfokus på innsatsen under vår og høsttrekket. I tillegg til selve ringmerkingstillatelsen vil det også være nødvendig med tillatelse til å rydde nettgater i de aktuelle områdene og vi vil derfor også måtte søke de aktuelle grunneiere om deres tillatelse. Dette arbeidet vil selvfølgelig bli utført på en så skånsom måte som mulig. For lokalitet C (Dammen) vil det ikke bli nødvendig å fjerne vegetasjon. Her er buskmarka åpen og «klar» for ringmerking allerede. Vi vil tilpasse ringmerkingsområdene og ferdsel til og fra disse på en slik måte at en unngår ferdsel på dyrket mark og ellers ta hensyn til vegetasjon, fugle- og dyreliv.»

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Nordre Øyeren naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Nordre Øyeren naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 05.12.1975. Formålet med fredningen er å bevare Norges største innlandsdelta med dets varierte plante- og dyresamfunn.

I henhold til verneforskriften kap. IV pkt. 1.1 er vegetasjonen på land og i vann fredet mot all skade og ødeleggelse som ikke følger av tillatt ferdsel eller andre spesifiserte unntaksbestemmelser. Ville pattedyr og fugler, herunder deres hi, reir, egg og unger, er fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art (kap. IV pkt. 1.2).

Oppføring av bygninger og anlegg, herunder veier og faste innretninger, er ikke tillatt, jf. kap. IV pkt. 2.1.

Vi vil bemerke at verneforskriften for Nordre Øyeren naturreservat er vedtatt i 1975, og derfor har noe avvikende ordlyd sammenlignet med senere vedtatte forskrifter. Vi legger imidlertid til grunn at det faktiske restriksjonsnivået både når det gjelder forstyrrelser på fuglelivet og tekniske inngrep/innretninger er det samme her som i verneområder opprettet senere med tilsvarende verneformål. Vi legger bl.a. til grunn at forbudet mot «skade og ødeleggelse av enhver art» på fugl også rammer innfanging av fugl for ringmerking. Videre legger vi til grunn at forbudet mot oppføring av «anlegg» rammer mindre innretninger som fangstnett for fugl. Dette innebærer at slik virksomhet krever dispensasjon fra verneforskriften.

Statsforvalteren kan med hjemmel i den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48 gjøre unntak fra forskriften. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I

tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering

Ringmerking av fugl er en akseptert metode for å skaffe til veie kunnskaper om bestander, trekkruiter m.m. Samtidig medfører ringmerking en betydelig, dog vanligvis kortvarig, forstyrrelse av fuglene som fanges og merkes. Selv når virksomheten skjer på en fagmessig måte, er det ikke mulig helt å eliminere risikoen for at fugl tar skade eller dør. Ringmerkingen skjer gjerne i rike fuglebiotoper, og virksomheten vil derfor også representere en potensiell forstyrrelse på fuglelivet generelt i de berørte områdene.

Statsforvalteren i Oslo og Viken fører en restriktiv praksis når det gjelder å tillate ringmerking i verneområder. Ringmerking, som annen forstyrrende virksomhet, ønskes i utgangspunktet lokalisert utenfor verneområdene. Det vil likevel noen ganger bli vurdert som riktig å tillate dette i verneområder. Det kan her nevnes at Akerøya Ornitologiske stasjon er gitt tillatelse til fortsatt drift etter at Ytre Hvaler nasjonalpark ble opprettet.

Nordre Øyeren Fuglestasjon (NØF) har, som det er beskrevet i søknaden, drevet sin virksomhet i området i lang tid. Ringmerkingsvirksomheten har imidlertid vekselvis vært drevet i og utenfor naturreservatets grenser. De senere årene har dette skjedd ved stasjonens forrige lokale i Burvegen, utenfor reservatet.

NØF har gjennom sin virksomhet utvilsomt levert viktige bidrag til kunnskapen man i dag har om fuglelivet i og ved Nordre Øyeren. En del av dette skyldes ringmerking. Når stasjonen nå har kjøpt hyttene på Årnestangen inne i naturreservatet for å benytte dem som sine nye lokaler, ser vi det som naturlig at det gis tillatelse til ringmerking i tilknytning til denne lokaliteten. Det forutsetter at dette kan gjøres uten å skade fuglelivet eller andre verneinteresser.

NØF har i søknaden angitt fire områder merket A-D som aktuelle for oppsetting av fangstnett (se vedlegg 1 i dette brevet). Områdene ligger 0 – ca. 300 meter fra hyttene, i retning mot sørvest. Områdene er i stor grad bevokst med busker og trær. I område C finnes det også mer halvåpne partier.

Det finnes mye kunnskap om naturverdiene i området, ikke minst fuglelivet. Statsforvalteren har selv også god kjennskap til området. Vi mener at kunnskapsgrunnlaget for å vurdere søknaden er godt, jf. kravet i naturmangfoldloven § 8.

Etter vår vurdering vil det kunne være mulig å drive ringmerking i de fire omsøkte områdene uten at det i vesentlig grad skader verneverdiene. Virksomheten vil her i liten grad forstyrre våtmarksfugler knyttet til vann og mudderflater. Vi mener imidlertid at ringmerking bør unngås i nærheten av tjernet vest for område C, da dette er en viktig biotop for bl.a. andefugl. På grunn av faren for forstyrrelser vil vi her legge avgjørende vekt på føre var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9. Det innebærer at vi kun vil tillate oppsetting av fangstnett inntil 15 meter fra jordene på øst- og nordsiden av område C.

Oppsetting av fangstnett vil kreve noe rydding av vegetasjon for å etablere faste nettgater. Vi forutsetter at disse legges slik at behovet for rydding blir minst mulig. Søknaden oppgir ikke konkret plassering eller antall av nettgatene. Kart som viser dette må derfor sendes oss for godkjenning før ryddingen kan starte.

Ringmerking omfattes også av andre regelverk, bl.a. viltforskriften §§ 2-4 – 2-7 (se vedlegg 2 i dette brevet). Det er selvsagt en forutsetning at disse regelverkene følges. Når det gjelder oppsatte fangstnett, er det viktig at disse etterses og brukes på en måte som sikrer at fugl eller andre dyr ikke kommer til skade. Det må også gjøres en vurdering av om uvedkommende kan finne nettene og aktivere dem når de ikke er under tilsyn. Vi viser for øvrig til viltforskriften § 2-6 om bruk av fangstredskap ved ringmerking.

Under ringmerking må arbeidet til enhver tid organiseres slik at retningslinjer for fuglenes liggetid i fangstnettene kan overholdes. Dette innebærer bl.a. at antall aktive nett må stå i forhold til bemanning, og at det tas hensyn til temperatur, vær, mengde fugl osv. Om nødvendig må fangstnett stenges raskt for å unngå for lang liggetid i nettene. Hensynet til dyrevelferd skal alltid veie tyngre enn ønsket om å merke flest mulig fugler.

Under de forutsetninger som her er beskrevet, mener vi ringmerkingen kan skje på en måte som sikrer at det ikke bidrar til en for stor samlet belastning på økosystemet, jf. naturmangfoldloven § 10. Virksomheten vil også kunne oppfylle kravet til miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, jf. § 12.

Etter vår vurdering vil den omsøkte virksomheten ikke være i strid med verneformålet, og den vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig, forutsatt at de kravene som settes i tillatelsen, etterleves. Vilklårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er dermed oppfylt.

Oppstart av ringmerking på Årnestangen innebærer at en virksomhet som i de senere årene har foregått på utsiden av naturreservatet, nå flyttes inn i verneområdet. Vi legger til grunn at det vil være aktuelt for NØF å drive ringmerking i dette området i lang tid framover. I denne omgang gir vi imidlertid kun tillatelse for 2021. Vi ønsker at det foretas en ny vurdering for å se om det er behov for justeringer når en søknad om fornyelse skal behandles. Basert på erfaringer som høstes i 2021, vil ønske om justeringer kunne komme både fra NØF og fra oss. Det vil senere kunne bli aktuelt med flerårige tillatelser. For ordens skyld vil vi også nevne at en tillatelse kan trekkes tilbake dersom vilklårene ikke blir oppfylt.

Vi gjør oppmerksom på at vi vil be Statens Naturoppsyn foreta inspeksjoner med ringmerkingsvirksomheten på linje med andre virksomheter i reservatet. Det må påregnes at inspeksjoner kan skje både varslet og uanmeldt. Vi vil legge vekt på en best mulig kontakt og dialog mellom NØF, Statens Naturoppsyn og Statsforvalteren.

En viktig grunn til å tillate ringmerking i verneområdet er at det vil gi økte kunnskaper om fuglelivet. Rapportering vil derfor være en viktig del av virksomheten. Resultatet av selve ringmerkingen skal rapporteres til Ringmerkingssentralen i henhold til kravet i viltforskriften § 2-7. Vi forutsetter at andre interessante observasjoner som gjøres i forbindelse med ringmerkingsvirksomheten, rapporteres via nettportalen Artsobservasjoner.

Vedtak

Statsforvalteren gir Nordre Øyeren Fuglestasjon (NØF) tillatelse til rydding av nettgater, utplassering av fangstnett og fangst av fugl for ringmerking i nærmere angitte områder på Årnestangen i Nordre Øyeren naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.

- Tillatelsen gjelder følgende delområder: Område A, B og D slik de er avmerket på kart i søknaden (vist i vedlegg 1 i dette brevet), samt i de deler av område C som ligger inntil 15 meter fra jordene på øst- og nordsiden.
- Før rydding av nettgater starter, skal ønsket plassering av hver enkelt nettgate avmerkes på kart/flyfoto som sendes Statsforvalteren for godkjenning. Rydding kan skje når bekreftelse på godkjenning er mottatt fra Statsforvalteren.
- Annet relevant regelverk skal overholdes, jf. bl.a. viltforskriften §§ 2-4 – 2-7.
- NØF er som innehaver av tillatelsen ansvarlig for at hver enkelt ringmerker er kjent med og overholder vilkårene i tillatelsen.
- Tillatelsen skal være slått opp på stasjonen på et godt synlig sted.
- Interessante observasjoner som gjøres i forbindelse med ringmerkingsvirksomheten, men som ikke omfattes av rapporteringskravet i viltforskriften § 2-7, skal rapporteres via nettportalen Artsobservasjoner. NØF avgjør på et faglig grunnlag hvilke observasjoner som rapporteres.
- Denne tillatelsen gjelder for 2021. Den kan trekkes tilbake dersom vilkårene ikke blir oppfylt.
- Tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes nødvendige tillatelser etter annet lovverk. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse. Det må også innhentes samtykke fra berørte grunneiere.

Klageadgang

Dere kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Gunnar Bjar
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1. Kart som viser delområdene A-D
2. Utdrag fra viltforskriften

Vedlegg 1

Kart fra søknaden (utsnitt) – Delområdene A-D

Vedlegg 2

Utdrag fra Forskrift om skadefelling, dødt vilt og bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark (viltforskriften)

§ 2-4. Utstedelse av lisens for ringmerking

Miljødirektoratet kan i samråd med Ringmerkingssentralen, etter søknad, utstede lisens for ringmerking. Lisensen er gyldig i inntil ett år, og utløper 1. mars. For å få fornyet lisens, må pliktige årsrapporter for tidligere lisensperioder være levert Ringmerkingssentralen.

Den som ikke lenger har gyldig lisens plikter straks å tilbakelevere ubenyttede ringer til Ringmerkingssentralen.

Miljødirektoratet kan trekke lisensen tilbake ved brudd på relevant regelverk.

§ 2-5. Ringmerking i medhold av lisens

Den som har lisens for ringmerking kan ringmerke fugler og flaggermus i henhold til lisensen uten særskilt tillatelse til innfanging etter § 2-2.

§ 2-6. Om bruk av fangstredskap ved ringmerking

Ved bruk av fangstredskap for å ringmerke fugl og merke flaggermus, skal fangede individer straks merkes og slippes fri. Fangstredskapet skal være under kontinuerlig tilsyn når det står til fangst. Når fangstredskapet ikke lenger er under tilsyn, skal det stenges eller fjernes slik at det ikke kan fange, og det skal merkes med navn og telefonnummer.

§ 2-7. Rapportering av ringmerking

Den som har lisens til ringmerking skal levere pliktig årsrapport til Ringmerkingssentralen innen 15. februar påfølgende år.